



VIRTUÁLIS TÁJOBJEKTEK

*HAász Ágnes kiállítása,
2016. október 6-28.*

Bármennyire is hihetetlennek hangzik, jövőre már harminc esztendeje lesz annak, hogy HAász Ágnes a hagyományos grafikai műfajokat háttérbe szorítva fénymásolót kezdett alkalmazni művészeti munkák létrehozására. Dacára azoknak a korabeli vélekedéseknek, hogy a gépek ellenségei a művészetnek, és nincs helyük a kreatív tevékenységekben. Ő nem így gondolta, és – ma már megállapíthatjuk – neki lett igaza. Az ő és néhány nemzedéktársa kitartó, hittel teli munkálkodása nyomán az elektrográfia elismert ágazatává vált a kortárs magyar művészetnek, az általa alapított Magyar Elektrográfiai Társaság pedig szuverén szervezkedéssé fejlődött fel, immár több mint félszáz tagot tömörítve magába.

Három évtized történetileg is értékelhető időnyaláb. Már mindenképpen elegendő ahhoz, hogy az alkotó összefoglalja a megtett utat. Ehhez természetesen egy lényegében sokkal nagyobb kiállítótérre van szüksége, mint amekkora a miénk, de jövőre talán szemtanúi lehetünk a harmincéves visszatekintésnek egy ennél tágasabb szentélyben. Ám addig is „gyúrni”, edzeni kell ilyen szerényebb jelentkezésekkel, mint amilyen a mostani,

egymás mellé kell helyezni a sok közbülső állomást, hogy a pálya egészésként állhasson össze.

Köztudott, hogy az elektrografikusok java része általában valamilyen képi matricából indul ki, egy olyan ikoni magból építkezik, amely az elektronikus manipuláció révén felismerhetetlenségig deformálható, adott esetben azonban bizonyos mértékben meg is őrizheti eredeti vizuális jegyeit. Lehet ez egy rajzos ábra, egy talált fényképtöredék vagy akár valamilyen anyagiségében konkrét struktúra, például egy textilszövet vagy egy alaktalan papírgombóc, de akár a művész arca vagy testének más része is. Lehet valamilyen felismerhető forma, de lehet teljesen amorf halmazállapotú textúra, melynek síkokra való bontása pontosan előre nem látható, öntörvényű formákban és színekben csapódik ki. Megsokszorozódhat, mint egy anyagszilánk a kaleidoszkóp tükrös visszaverődéseiben, rétegessé válhat, mint a hagyományos könyomat, pontokra zúzódhat, mint a felnagyított raszterrác. Ezekben az egyre merészebb nyelvi kísérletekben pedig a fénymásoló szinte teljesen háttérbe szorult vagy teljesen mellőzötté vált, hiszen a számítógép kiűtötte a nyeregből.

HAász nemcsak tanúja volt ennek az átalakulásnak, hanem tevőlegesen ott volt a történelem sűrűjében. Művészete több lépcsőzeten ment át. Első ciklusának fény-,

forma- és színimpulzusai a lélek érzéki tájait járták körül, az érzelmeket kódolták képi foglatatba. Szemcsézett, fodrozott, ritmikus hullámvonalakban szerveződő, finoman vibráló, archaikus formákat idéző képei már-már levetkőzték grafikai tulajdonságaikat, és festészeti eszményeket közelítettek meg. Az emberi érzésvilág titkait fűrészszó s a lélek rejtett tájait láttató-sejtető korai HAász-alkotásokat az ezredfordulót követően, 2004-ben egy konstruktivistának nevezhető, mértani szemléletű poétikai világ cserélte fel. Olyan fogalmakat ágyazott a művészetébe többek mellett, mint a „hajlított tér” vagy a „kettős tér”, viszonylagossá téve a fizikai törvényszerűségek mentén elterülő terminusokat, kifordítva az anyagi világot a sarkaiból.

Ezúttal valami hasonlót tapasztalhatunk. A galériában látható alkotások alapját azok a fényképek adják, melyeket a művész az elmúlt években a Velencei-tó partján készített, ahol a Péter Ágnes által levezényelt tájművészeti összejöveten vett részt. A munkák technikai

értelemben követik az előző évtized „hajlított tér” szemléletét, ám nem kizárólag a tájjal operálnak, hanem a benne talált, konkrét formai tulajdonságokkal rendelkező mindenféle tárgyakkal is. A mértani tulajdonságú objektok természetüknél fogva ellenpontoszák a természet amorfi, kötetlenebb, líraibb formavilágát, ám HAász nyelvi átértékelésének következtében mintegy hozzásimulnak a táj formai ritmikájához. Töredezetté, hullámossá válnak, dinamikai elemeket víve a természet képébe, amely maga is lüktet, mivel a művész alóla is kihúzza a talajt, felrzza a tartalmát, vagy – egy kis költői túlzással – kirzza, mint egy porrongyot.

A tavaly Munkácsy-díjjal kitüntetett HAász Ágnes bámulatos pályát jár be úgy alkotóként, mint művészeti szervezőként. Részben a valós, részben a virtuális világban él és mozog, kellő érzékkel egyensúlyozva a két tartomány között. Vagy talán már össze is nőttek ezek a világok a lényében, nem tudom.

SZOMBATI BÁLINT

